

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Penru Austro-Ungaria
pe un an fl. 10; pe
an fl. 6; pe 6, de an
fl. 250; pe 1 lună fl.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—

Penru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERȚIUNILE

de 1 p. garsonă: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nerancate nu se
primesc

Oue de Pasci.

Poporul român din statul ungar a
și pățit, a fost și restignit și pu-
su-l'au și în mormânt.

Urmează să vină învierea.

O așteptăm cam de mult.

Se vede însă, că nu s'a umplut
păharul.

Fie ori și cum, noi credem în în-
viere. Dacă nu se va întâmpla o
minune cerească, proprie a deștepta
la lumină și adevăr pe stăpânitorii
noștri, apoi vom învia în virtutea pu-
terii ce bunul Dumnezeu a versat în
fința acestui neam.

Mulți au fost tentați să creadă că
cel puțin sub actualul guvern nu vor
urma prigonirile... Lege, drept și drep-
tate se cred că a fi nu cuvinte goale,
ci un program politic.

Înșelătorie!

Avem probe materiale că și sub
Széll secția naționalităților urmează cu
lucrarea ei de a spiona, a sămăna în-
tre neamuri discordie și neîncredere,
a urmări fie-care pas nu numai când
e vorba despre frunțașii de prin orașe,
ci și de țeranii dela sate.

Avem adică înaintea noastră două
adrese ale fibraului din Arad către
notari. Provoacăndu-se la ordin mi-
nisterial (va să zică la ordin dat de
primul ministru Széll), fibraul cere
cu multă discreție informațiuni pri-
vitoare la următoarele:

1) Cine sunt (numele și ocupațiunea lor)
conducătorii politicești ultraiste din comună;
ce influență au asupra Românilor din comi-
tat și ce legături au cu capi Românilor din
patrie și cu străinătatea, ori mai bine cu
— România?

2) Comitetul național disolvat nu lucrează
oare în secret, ținutu-s'au întruniri naționa-
liste?

3) Sunt în sat asociațiuni și fonduri cari,
deși nu pe față, dar' în taină servesc cauza
națională?

4) Institutul de bani „Victoria“ este oare
respânditor al ideilor naționaliste și cu ce
mijloace (credit, cumpărări de moși etc.)?

5) Ziarul aradan „Tribuna Poporului“
și eventual și altele, în ce măsură este
respândit și ce efect are asupra poporului?

6) Atitudinea Românilor în viața comu-
nală și acțiunea dezvoltată cu prilejul alege-
rilor comitatense?

7) Atitudinea țeranilor în general și în
special față de șefii politici?

8) Socialismul are vre-o urmă printre Ro-
mâni?

9) Atitudinea preoților și învățătorilor și
influența lor asupra poporului și a școlii?

10) Legături sociale între dănații ori cu
Ungurii?

11) Ce mișcări naționaliste s'au observat
în anul trecut?

12) În timpul din urmă nu s'a observat
între Români o oare-care schimbare în po-
litică, de pildă tendința de a se lăsa de
pasivitate?

Al doilea circular rezervat se re-
feră la colecta pentru monumentul
Șaguna. Li se ordonă notarilor să

fie cu ochii în patru și să caute ca
cu prilejul colectelor să nu cumva să
se accentueze tendințe politice, ci banii
să se dea numai pentru meri-
tele bisericesti ale lui Șaguna.

Cine nu vede în toate acestea ghia-
ra lui Jeszenszky?

Ear ordinul e datat dela 20 Aprilie.
Va să zică tocmai de sfințele
Paști s'a trimis asupra poporului nos-
tru ancheta de a-l spiona și denunța!

Asta-i era nouă în jurul căreia se
făcuse atâta sgomot.

Aste-s oule de Paști ce guvernul
trimite — Românilor.

Lupta clericarilor. În proiectul de lege
privitor la judecătura Curiei în chestii elec-
torale este între altele un așa zis „Kanzel“
și îndreptat în contra preoțimeii. Știri sosite
din Budapesta vestesc că chiar dacă Dieta
va vota acest §, în Casa Magnaților prelații
catolici — și să sperăm că și ai noștri —
vor lupta și vota pentru respingerea acestui
§ din proiect.

Din eparchia Aradului.

Deputaților sinodului eparchiei Aradului li
s'a trimis următoarele adrese:

I.

Subscrisul Consistoriu eparchial ca organ
legal, chemat a conduce afacerile diecesei
în timpul de vacanță a scaunului episco-
pesc, convoacă prin aceasta în sensul §§-lor
89 și 90 din statutul organic sinodul nostru
eparchial ordinar al diecesei Aradului la bi-
serica noastră catedrală din Arad pe Du-
mineca Tomii, adică pe 25 Aprilie (7 Maiu)
a. c. la 9 oare dimineața, în carea zi după
terminarea serviciului divin va urma des-
chiderea sinodului în sala seminarului die-
cesean.

Aducându-ți aceasta la cunoștință, te
poftim se iai parte la deschiderea sinodului
și la ședințele ce vor urma.

Arad, 21 Martie (2 Aprilie) 1899.
Pentru Consistoriu eparchial gr. or.român.

Iosif Goldiș, m. p.
archimandrit
vicariu episcopesc,

II.

Prin alegerea, întărirea și instalarea în al-
tpreasfinției Sale, prea bunului nostru epis-
cop Ioan Mețianu de arhiepiscop al Tran-
silvaniei și metropolit al Românilor gr. ort.
din Ungaria și Ardeal, — devenind în va-
canță scaunul episcopesc al eparchiei arădane,
acest Consistoriu în virtutea dispozițiilor
din §-ii 89, 90 și 98 al satului organic,
după avuta conțelegere cu Consistoriu gr.
ort. rom. din Oradia-mare, en învoirea
Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și
Metropolit al nostru, convoacă prin aceasta
sinodul eparchial extraordinar la biserică
catedrală din Arad pe Dumineca, ce cade în
2/14 Maiu a. c. la oara 9 înainte de amia-
zăzi, observând, că deschiderea sinodului
conform §-ului 100 din statutul organic și va
premerge Priveghierea ținând după tipicul
Rusalilor Sâmbătă în 1/13 Maiu seara la 7
oare, în biserică catedrală.

Notificându-ți aceasta, ești poftit a lua
parte ca deputat la actul însemnat ce ne
stă înainte.

Arad, 12/24 Aprilie 1899.
Consistoriu eparchial gr. or. român:

Iosif Goldiș, m. p.
archimandrit
vicariu episcopesc.

Pedecile desarmării.

III.

(Ag.) Să ne gândim la întreprinderile
cele mari ce lucrează ferul: minele, usi-
nele și fabricile; să întrebăm locuitorimea
din giurul porturilor maritime, și o mulțime
de alte asemenea așezăminte: ce s'ar în-
tâmpla, dacă într'o zi, deodată, ar înceta
lucrările comandate din partea administra-
țiilor militare? Ar fi o zi de groază, cu
atât mai înspăimântătoare, cu cât catastrofa
n'ar avea numai efectul unei greve sau
năpaste locale, ci ar cuprinde ca potop
toate statele și țerile din lume.

Reacțiunea unei atari lovituri pe terenul
plăților, lefilor și a prețurilor de țerg nu
s'ar mărgini însă în mod foarte simțitor
numai în ramurile pomenite ale muncii in-
dustriale și de meserii, ci s'ar estinde și
asupra celor ce lucrează pentru armate:
tot felul de obiecte de ale hranei, tot soiul
de animale ale tracțiunii, nutreți și obiecte
necesare pentru tracțiune; haine, material
de pături, de corturi etc. etc. Câte sute de
milioani nu și-au basat întreagă existența
lor pe lucrul și ocupațiunea în aceste in-
dustrii și meserii!

Ei bine, suprimându-se deodată, în urmare
„desarmării“ proclamate, toate aceste
cheltuieli, își vor perde isvorul de trai nu
numai acestia, dar și un număr considerabil
de altă populațiune: țeranii, meseriași de
pe sate.

Să ne închipuim ce ar deveni prin „des-
armare“ orașele cu cetăți și populațiunea
lor, care trăiește aproape numai din tre-
bunțele garnizoanei?

Și acuma, încă o parte importantă a re-
acțiunii economice a „desarmării“ decretate
în mod năprasnic: în momentul chiar când
s'ar petrece această schimbare la față atât
de întinsă și adinc tăietoare, s'ar revărsa
peste piețele muncii un potop de lucră-
torime, lipsită de ivoarele traiului, și ne-
putându-și valida cunoștințele, experiențele
câștigate în ramure unde lucrau până acum.

Cine și cum ar putea face față unei
asemenea concurențe de muncă? Nu se
aud oare din toate părțile plângeri despre
lipsa de ocupații pentru oameni, cari ar
dori să câștige? În toate ramurile acti-
vității omenesti domnește imbulzeală tot
mai crescândă; pretutindeni mulțime de
înși fără lucru; toți stau anul altuia în
cale, se întrec cu lăcomie a-și răpi lucrul
unui altuia.

Într'o astfel de situație critică ar ajunge
deodată și într'un singur stat numai cam
la jumătate milion de oameni fără lucru:
foști oficerii, suboficerii și cătane de rând,
alăturându-se cu toții la acele milioane de
oameni tineri între anii douăzeci și patru-
zeci, cari n'au servit la miliție și se luptă
cu atâtea greutăți.

Astfel dar, dacă n'ar exista și alte gre-
utăți, ba imposibilități, chiar și numai din
punctul de vedere economic planul unei des-
armări năprasnice se arată de nerealisat,
ba de ne dorit; ear' posibilitatea realizării
lui se dovedește, că ar provoca o catastrofă
prea de tot mare. Ceea ce s'a dezvoltat,
crescut, s'a înrădăcinat timp de mai multe
secole, nu se poate delătura așa zicând
peste noapte, la comandă.

S'ar putea obiecta, că criza astfel pro-
vocată ar trece cum trec toate crizele cu
timpul înaintând; că omenimea ar îndura
catastrofa, precum a îndurat alte catastrofe;
că echilibrul conturbat earăși s'ar egala și
în urma urmelor ar duce la un avânt mai
înalt. Dar' aceasta nu este de cât o pro-
rocire nesigură, ca și alte asemenea pro-
rociri; nu e sigur, că tocmai egalarea de-
finitivă a echilibrului conturbat ar eva în-
tr'adevăr tocmai aceea formă ideală, dorită;
ci din contră, că ne ar aduce o altă, ne-
dorită mai înspăimântătoare.

S'ar putea vorbi despre un enorm, ne-
așteptat succes, dacă conferința convocată la
Haaga ar reuși să găsească modul: cum
s'ar pune stavilă deocamdată înarmărilor pe

viitor, și eventual, a se apropia de a
stabilii metoda unei desarmări încete treptate.

Cel puțin atâtea! Durere, că și pentru
așațeva sunt puține prospecte. Dar' nici
prin nereușita unei astfel de năsuințe ideii
desarmării nu va fi biruită, ci numai
amânata. Căci atâtea e sigur, că de acum
înainte ea va sta mereu în ochii omenimei
întregi ca un ideal dorit, al cărui aderenți
se vor înmulți din an în an.

La adresa „Tribunei“.

Di Dr. Ioan Suciu, cunoscut în Arad ca
mare aderent al lui Dr. Ioan Rațiu, ne
cere ospitalitatea ziarului nostru pentru a
răspunde la atacuri ce s'au îndreptat im-
potriva d sale din incidentul campaniei, ce s'a
început în vederea alegerii de episcop la Arad.
Îi facem loc cu atât mai ales, cu cât e drept,
ca cel atăcat să se apere și cu cât multă
vreme dl Suciu a fost aproape de gruparea biseri-
cească a celor ce au deținut cârma și este
interesant, să se știe, de ce chiar un asemenea
bărbat luptă mai cu înverșunare împotriva
„sistemului“ de cârmuire.

Arad, în 26 Aprilie 1899.

I.

Îl știu pe Românul adevărat în-
totdeauna leal și curajos; indecabil
atunci, când pășește pe arena de
luptă. Nici strămoșii noștri, vechii
Romani, nu aveau mască la coifal lor
de bătălie, care să le ascundă fața,
precum o introduseră aceasta mai
târziu „Räuber-Ritter-ii“ erei feuda-
listice, ci cu fața descoperită dădeau
înainte prin volbura de lănci și săgeți,
aruncate asupra lor de cătră vrăjmași.

Nu se poate deci, ca firea Ro-
mânului și în luptă cea fără versare
de sânge, în lupta pentru idei și
convingeri, purtată cu condeiul, să nu
fie străină de ori-ce fel de atac, încercat
împotriva contrarului, de sub mască,
ori din ascunsul tufișului.

Și cu toate aceste, nu există
ziaristică pe lume, care să ne în-
treacă pe noi Români în specimenul
„corespondințelor particulare“, un fel
de comunicate ziaristice, cu cari re-
dacțiunile foilor respective nu se iden-
tifică, dar' totuși li dau loc în colo-
anele lor.

Aceste „corespondințe particulare“
ale ziarilor noastre sunt în cele mai
multe cazuri niște încercări mișești,
îndreptate din partea autorilor lor
atât spre mistificarea adevărului și spre
seducerea opiniei publice, cât și spre
versarea poștei de răsbunare. Și nu e
miraculos, ci de tot natural lucru,
că autorii acelor corespondențe de
regulă se ascund sub masca pseudo-
nimității.

Redacțiile noastre le dau teren
acestor oameni, parte din interes oare-
care, parte cu ușurința că „las' spuie
și ale lor, că dacă vor fi exagerat
ori mințit, de sigur că o să fie com-
bătuți și desmințiti din partea celor
atînși“...

Ei bine! Dar' nu fiecare om, atăcat
și insultat în public de un atare erou
de tufă, are timp și voie de a se pune
cu un necunoscut la polemică prin
ziare.

Sunt „corespondenți particulari“, cari merită cinstea, de a li-se răspunde, dar' atari corespondenți nu se ascund sub masca anonimității și chiar de și se folosesc de vre-un pseudonim, acela este binecunoscut tuturor. Corespondenții însă, cari țin să rămâie cu totul necunoscuți, în parte covârșitoare sunt existențe, cărora om de poziție și cinste nu le poate da mai multă atenție, de cât cânilor, cari te latră. *It lași să te latre, că de te vei pune cu ei la hărțueală, ori pe cât de nedrept atăcat ai fi, te faci de rîs!* Tot ca și față de pamfletari să procede deci cu atari indivizi, îi despretuești și îi lași disprețului public spre osândă.

Nu-i vorba, nu e de lipsă, că fiecare corespondență să fie semnată de autor cu numele lui propriu. Până ce el scrie obiectiv și nu atinge caracter, onoare, ci lansează simplu numai ideile și convingerile sale, nu e întrebarea, cine scrie, ci numai că știe convinge ori ba? Când însă corespondentul trece peste hotarul obiectivității la atacuri personale, la suspiciuni și la insulte chiar, om de cinste nu o face asta, fără să-și subscrie numele său, ori cel puțin fără să-și descopere însuși pseudonimitatea.

Pentru-că acela, care invoacă judecata publicului mare cetitor, cerând osândă asupra capului a celui ori a celor atacați, susțineați și acușați prin el în fața forului opiniei publice, trebuie să aibă și el cinstea și curajul a da atât publicului cetitor cât și persoanelor acuzate, prin semnătura sa, o garanță, că primește și el răspunderea pentru cele scrise de dînsul tot înaintea aceluia for judecător ales de el însuși, și în cât ar fi atăcat și acuzat pe nedrept, e plecat și el a se supune osândeii obștei românești.

Nu mai așa se poate, altcum e o perfidie la mijloc. Perfidiă este adevărat, a îndruma pe un Român pentru reparație la curtea cu jurați. N'am să explic mai departe (de ce? O știe fiecare).

Ajunși odată la recunoașterea adevărului, că atacurile ziaristice încercate prin „corespondenți particulari“ anonimi, sunt o formală plagă a ziaristiceii noastre și delaturat odată acest rău: multe certuri urite dintre noi, nor fi făcute ab ovo de imposibile și multe încercări mișelești, îndreptate înspre mistificarea publicului cetitor, spre

seducerea opiniei publice ori chiar crearea unei opinii publice false, — cari în trecut atât de multe ori li-a și succed unor mișei — pe viitor zădărnice o să rămâie.

Le întonez toate aceste convingeri ale mele, ce mi le-am creat din triste meditațiuni asupra stărilor noastre sociale, într'adever înselbaticite, din incidentul insultelor și atacurilor, de cari sum împărțășit aproape zilnic de un timp încoace, din partea oamenilor întunerecului, a „corespondenților particulari“ ai „Gazetei“ și „Tribunei“, cari n'au avut curajul a-și pune numele lor sub minciunile scrise de ei, când mă atacă simplu pentru-că cu puterile mele debile ce le am dela bunul D-zeu, lupt din convingere în contra lăcustelor, cari s'au năpustit peste biserica noastră.

Nu am răspuns la minciunile lor infame; cu tufări nemernici eu la dispută nu mă pun; mi-am spus deja mai sus părerea despre procederea ce o merită atari existențe.

„Tribuna“ însă în nrul 82 din 13/25 Aprilie, îmi face onoarea a mă provoca în articolul intitulat „Episcopia Aradului“ direct, după nume, ca pe unul, „care se ține aderent independent al partidului național“, să mă declar categoric cu da ori ba, că a-derez oare la candidatura la vîldicie a acelui „un“ Goldiș?

Am să satisfac provocări, putend face aceasta cu atât mai ușor, cu cât sunt datat a pași franc și — grația sutelor de voturi falsificate, cu cari am fost biruit la alegerea mai recentă din Lipova — neavend eu mandat și vot în sinod, n'am să observ nici cea dispozițiune a statutului organic, care pretinde votul secret la alegere de episcop.

Mai înainte însă permită-mi domni de la „Tribuna“ trei observări scurte.

Una: Eu nu numai că „mă țin“ de aderent al partidului național, ci și într'adever am fost, sînt și voi fi totdeauna acela, pîn' ce numai voi ști respira și va bate sînge în vinele mele. Sunt și atât de matur, conștiință și scrupulos, ca să știu susținea stricta concordantă între tot pașul meu pe terenul vieții publice și între principiile mele politice. *Nu mă știu, e drept, de infailibil, nu conced însă nici altuia infailibilitate.*

A doua: Dela cel-ce cere dela mine explicarea și motivarea ținutei mele,

pretind atîta cinste față de persoana mea și nepreocupățiune față de cauză, ca să presupun, că, cu cât mai mare apare a fi contrastul între ținuta mea în anumită chestie specială și între ținuta mea politică, cu atât mai ponderoasă, mai precumpănitoare trebuie să fie impulsul moral, motivele obiective, cari m'au îndemnat să iau direcția respectivă de singur espedient. Cel ce vrea să mă judece, fără să mă asculte și a limine începe cu amenințare și terorizare, acela nu e om serios înaintea mea. Ear' celui, care încearcă suspiciuni, în puterea conștiinței mele curate, îi răspund: „Wie der Schelm, so denkt er“.

A treia: Special în chestii d'ale bisericeii mele numai cu de-ai mei frați mă pun bucuros la dispută și nu sunt dispus să primesc amestec străin în biserica mea nici chiar dela Români de altă confesiune, pentru-că nu știu pînă unde vorbește simțul național din ei și de unde poate să înceapă a lucra preocupățiunea confesională ori chiar numai reavoința. Cu toate aceste am să fac acum deocamdată excepția față de „Tribuna“, deși în fruntea ei stau bărbați de altă confesiune religioasă, cari chiar pentru aceasta ar trebui să fie mai puțin ofensivi față de noi, greco-orientali, când se amestecă în afacerile noastre interne bisericești.

Premițend aceste, rog pe onorații domni dela „Tribuna“ de puțină paciență. În articolul următor o să le descriu toate experiențele mele și convingerile cu referire la stările din diecesa gr. or. a Aradului, sincer, fără ocolire, sub greumentul d'a răspunde înaintea oricărui for pentru fiecare cuvânt spus ori scris de mine, numai cât li rog să grijască, că prietenii dlor actuali, „neamurile“, cari întotdeauna în contra și nu pentru interesele partidului național au lucrat, să nu le bage de vină, că m'au provocat să spun chiar și numai ce pot spune din ce știu.

Dr. Ioan Suciu.

DIN DIETĂ.

Judecătura Curiei în treburile electorale.

În ședința dela 27 s'a început discuția asupra proiectului de lege despre judecătura Curiei în treburile electorale. Îndată după raportorul Seivák a luat cuvântul, Molnár

abatele de la partidul poporal-catolic, și' a pronunțat o vorbire așa zicând magistrală în această cauză. A eșit pe teren cu un arsenal întreg de dovezi trase din istorie cât și cu argumente logice în ale religiunii și dreptului, încât stărni nu numai aprobări sgomotoase pe băncile opoziției, dar și o tăcere am putea zice consimțitoare în rândurile celor mai ruginiți calvini. Cuvântarea l țină două ceasuri întregi.

Abatele a resfîrat atît fondul subred cât și forma, textuarea extrem de superficială a proiectului, mai ales a paragrafilor îndreptați contra preoșimii și interesării ei în alegeri. Printre acești paragrafi cel mai important și vestit este așa zisul „paragraful amvonului“, poreclit după nemțește: *Kanzel paragraph*. Înșiră analoage dispozițiuni din legile altor țeri europene și comparându-le dovedește, că toate's neasămănat mai domoale, mai blajine, mai creștinești, pe când cel-ce a conceput textul prezentului proiect, a scos din legile străine cele mai aspre dispozițiuni, ear adunându-le toate laolaltă, ascuțindu-le și mai tare potențându-le, le-a cuprins în niște paragrafi lungi și de așa natură, încât asemenea nu se găsesc în nici un stat.

Unele expresiuni și frase ale paragrafului preoșesc nu le poate, abatele Molnár mai potrivit asemăna decât cu „funie de gumelastică, lungimea normală căreia se poate prelungi cel puțin de zece ori atîta“, precum va crede de cuviință nu numai Curia însuși a face, ci și alte organe, care și vor furnisa material, privitor la cutare ori cutare alegere.

La alt loc zice abatele, că paragraful acesta este: „adevărată absurditate juridică și de drept“ ear' mai la vale: „asemenea lucruri se pot codifica numai într'un astfel de stat, unde pe față se proclamă revoluțiunea, sau dreptul pumnului...“ (Așa! Drept! La stînga).

DIN ROMANIA

Dela Academie.

Vineri s'a făcut la Academia Română alegerea bioului pentru anul viitor.

La alegerea de președinte d. P. Poni întrunit 12 voturi, ear' d. Aurelian 11: mai fost și un vot alb.

D. P. Poni a fost deci proclamat președinte al Academiei Române.

Vice-președinți au fost aleși d-nii Ol. nescu-Ascanio, dr. Babeș și V. A. Urechii. Secțiunea istorică a ales apoi președinte pe d. V. A. Urechia, ear' secretar pe Maniu.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“.

ULTIMELE SCRISORI ALE LUI

JACOPO ORTIS

(9)

Traducere de

LUCRETIA RUSSU ȘIRIANU.

Pagiul mă conduse într'un cabinet, unde îmi eși în cale o damă cam de 35 de ani, care purta un costum elegant. N'ași fi ținut-o de camerieră, dacă nu mi se recomanda ea ca o atare. — Doamna e încă în pat, dar' se va scula îndată. — O sonerie o chemă în odaia vecină, unde era patul zeicilor, ear' eu rămăsei lângă sobă, să mă încălzesc, privind aci o Danae, zugrăvită pe tavan, aci arămurile cu cari erau acoperiți pereții, și niște romane franceze împărășiate pe mobile. Deodată se deschise ușa și aerul se îmbalsamă de miț de esențe: se ivi doamna, încă cu rouă pe față, și ca înțepenită de frig se grăbi iute la

sobă și se aruncă într'un fotel, pe care îl aduse cameriera. Mă salută mai mult cu capul și mă întrebă zimbînd, dacă am uitat de promisiune. Îi dădui cartea și observai cu mirare, că n'avea pe ea altă haină decât o cămașe lungă, subțire, care nu era incinsă la brtu și se țira pe covor, peptul și umerii erau decoltați și acoperiți cu o blană scilpicioasă, în care se înfășurase doamna plină de voluptate.

Părul, deși îi era susținut de un pepten, tot era dovadă somnului abia întrerupt. Unele șuvițe îi atîrnau pe piept, altele îi acopereau fața, ochii și fruntea. Din vreme în vreme își ridică mîna să și-l aranjeze și să și fixeze mai bine pieptenul; lăsînd intenționat un braț alb ca zăpada și rotund, care eșia din mîneca largă a cămeșii. De pe micul ei tron, răzimată pe perină, se întorcea câte odată cu bucurie la cășelulul ei, care se apropia de ea și fugea și eară se apropia dînd din coadă. Eu mă așezai pe un scaun, pe care mi-l aduse cameriera, depărtându-se din odaie. Animalul lingușitor se juca cu haina stăpânei sale, eșînd din ea la iveală un pantof de mătase roșă și un picior mic, un picior, Lorenzo, cur. îl zugrăvește Albano, nimfelor lui care ies din lac. Dacă ai fi văzut, cum atunci mi se arată chipul Teresei, care abea se sculase,

tot asemenea în neglige, asemenea — ah, dacă mi amintesc de această dimineață fericită, atunci îmi amintesc cum abia îndrăzneam să inspir aerul ce o încunjura, și gândurile mele pline de stimă și grije se uneau numai s'o ador — și de sigur un spirit bun mi-a arătat imaginea Teresei în aceste momente, de aceea mi-a fost posibil să privesc cu zimbet piciorul și cănele ce se juca. Frumosul picior dispăru deodată. Eu mă ridicai, mă scusai că am venit la timp așa de nepotrivit; și plecai.

De sigur se căia; căci pînă acum era veselă și deodată se făcu rezervată și serioasă — de altcum nu voesc să aprob nimic. Fiind singur, îmi zise rațiunea, care e în vecinică luptă cu inima: O, nenorocitele, trebuie să te temi de acea frumusețe, care e mai mult în cer ca pe pământ; hotărăște-te dară, și primește antidotul ce ți-l trimite soartea. Îmi căutai rațiunea, dar' inima merse mai departe pe calea ei. — Vei observa că scrisoarea aceasta este transcrisă, am voit s'o scriu în stil prea frumos. O, cântecile divinei Sappho! le aud dacă scriu, cetesc, mă plimb, nici odată n'am fost așa de nebun. Ah, Teresa, când nu îmi era încă oprit să te ved și să te aud! Răbdare! Unsprezece mile și voiu fi acasă; apoi încă două și apoi?

Ce adeseori ași fi fugit din această țară dacă frica să nu mă depărtez prea mult ține, să nu mă nimicesc prin miserie, și m'ar fi reținut în primejdie! Aici cel puțin suntem sub același cer.

P. S. În momentul acesta am primit soare ta — e pentru a cincea oară, Lorenzo, că mă descrii ca pe un amoresat, ei ce e? Am văzut mulți amoresați de Venetia Medicilor, în Psiche, sau în lună, și altă stea favorită. N'ai fost tu însuși a de entusiasm de Sappho, încât ai crezi s'o regăsești în una din cunoștințele tale, îi numai ignoranți și rătăcioși pe acei cari o reprezentau mică, brună și urâtă.

Să lăsăm gluma la o parte: știu că a o minte bizară, poate și estravagantă; d să mă rușinez de asta? De ce? — I câtă va vreme vrei să-mi bagți greuru în cap, ca să mă rușinez; nu-mi lasă nume de rău, dar nu pot, nu vreau și mi-e ertat să roșesc de nimic ce o priveș pe Teresa, cu atât mai mult să mă căș sau să mă tîngui. — Rămâi cu bine.

Academia Română a închis apoi sesiunea sa generală din anul acesta.

Pe lângă alte lucrări despre care am vorbit la timpul lor, în cursul acestei sesiuni învățata adunare a decernat următoarele premii pentru publicațiunile apărute în anul trecut:

1. Premiul Năsturel-Herescu, de 4000 lei, d-lui Dr. G. Maior pentru scrierea: „Fito-technia sau cultura raționată a plantelor.”

2. Premiul Eliade-Rădulescu, de 5000, d-lui Gr. C. Conduratu pentru: „Incercări istorice. Relațiunile Principatelor de Tereș Românești și Moldovei cu Ungaria.”

3. Premiul Adamachi, de 5000 lei, d-lui Dr. Grecescu pentru: „Conspicuitatea florei României.”

4. Premiul Asociațiunii craiovene, de 2.500 lei, pentru cărți didactice, d-lui M. Strajan pentru scrierea: „Principii de estetică. I. Poetica.”

D. N. Iorga a dobândit premiul Bodescu de 1.500 lei, pentru o lucrare manuscrisă asupra istoriei vechi a Chilei și a Cetății Albe.

În Expoziția Ateneului s'a deschis de curând și numai până la 25 Aprilie în folosul societății Tibisof, sub înaltul patronaj al M. S. Reginei o expoziție de artă casnică, adică țesături, broderii, picturi și altele, lucrate de M. S. Regina, A. S. R. Principesa Maria, A. S. R. Principesa Henrieta de Flandra și de mai multe doamne și domnișoare din societate.

De citat printre obiectele expuse: Evanghelia pe pergament destinată monastirei din Sinaia pictată de M. S. Regina și A. S. R. Principesa Maria, două cărți de rugăciune pictate de M. S. Regina. Plăpama țesută de M. S. Regina pentru botezul Principelui Carol.

Mobilele arse și pictate de A. S. R. Principesa Maria.

Țesături naționale, unele din 1898 și de la începutul veacului.

Printre lucrările moderne picturile și mobilele arse.

Procesul

Panamei aradane.

(Zina a IX.)

Eri după amiază au început pledoariile în procesul hoților dela oficiul de dare.

Cel dintâiu a vorbit *Dr. Szalay*, apărătorul (din oficiu) al lui Bács. Intr'un discurs scurt, dar precis, a cerut ca tribunalul să judece asupra lui Bács ca asupra unui om care este responsabil de faptele sale, nefiind de mult în toate mințile, ci dacă s'a purtat la Budapesta, unde-l duseseră să-l viziteze medicii, ca om sănătos la cap, apoi aceasta se poate lua ca o *disimulație* (s'a prefăcut că e cu mintea întreagă, mai ales că îl înfricau), știindu-se bine că doctorii aradani îl declaraseră nebun.

Ne așteptam ca dintr'un moment într'altul marele humorist (cum l'a numit și avocatul său) să protesteze împotriva acestor cuvinte; Bács stătea însă liniștit, par'că nici n'ar fi vorba de el.

A vorbit apoi *dr. Nagy Sándor*, apărătorul lui *Király Géza*, funcționarul erarial care era înțeles cu Bács și revizuiind, aproba și pozițiunile false ce Bács introducea în actele oficiale pentru a-și acoperi hoțiile.

Ambii advocați au cerut a se lua în so coteală, la croirea pedepsei, și circumstanțe atenuante.

Azi vor vorbi dintre ceilalți advocați. Pledoariile o să țină și Luni.

NOUTAȚI

Arad, 29 Aprilie n. 1899.

Tuturor prietenilor, corespondenților și cititorilor noștri le dorim sărbători fericite.

Din cauza sărbătorilor Sf. Paști, n'rul proximal foaiei noastre va apărea numai Mercuri la amiază.

Moștenitorul de Tron a fost înaintat la rangul de general de cavalerie.

O vorbă cu minte. Foaiă ungurească „Egyetértés”, vorbind despre colonisările făcute de stăpânire precum și despre cele ce le va face la Recaş, Apatin, Igazfalva și prin Ardeal, o spune verde, că aceste colonisări nu vor lăsa maghiarismul, căci plugarii Unguri ori-cât li-s'ar da se duc de rîpă. „Moștele țării să se dea în arîndă, parcelându-se între economii cei mai mici. Intemeierea de sate însă trebuie părăsită cu totul. Economia de pe Altöld numai pe lângă sistemul de economie de pe pustă își vor putea folosi pământurile.” Așa zicem și noi. Să rămână Ungurii răsfățați și împărățiați cum sunt pe pustă, căci îndată ce se amestecă cu alte neamuri devin potcași.

Cătrânirea idolatriilor. Se știe ce goană au pornit foile ovreo-maghiare în privirea celor, care nu se pleacă înaintea cultului Kosuthist. Foile din Pesta se nepustiseră cu o furie nemaî pomenită în privirea protului romano-catolic, Reindl Român din Cseke, care a declarat că nici când nu se va închina lui Kossuth, care a fost un trădător ordinar. În urma mișcării Kaghalului, ovreesc Reindl a fost silit, ca să declare, fără voia lui, că nu a rostit cuvintele ce i-sau atribuit. Ca o desmințire la declarația lui Reindl vine acum *poporul* din Cseke și aduce o hotărâre *unanimă*, în ce privește participarea la aniversarul de 50 ani a luptei dela Nagy-Sallò, comună învecinată cu plebania lui Reindl.

Iată hotărârea: „Luăm parte la sărbătoare în corpore, dar la banchetul ce va urma sărbătorii nu vom lua parte, căci acolo e posibil ca să se țină vr'un toast în care să se preamărească Kossuth și asta ne-ar vătăma lumea simțimentelor noastre.”

Iată dar că nu numai Zelenyák, Reindl Szedlák împotriva căruia fîpucile ovreo maghiare din loc s'au năpustit ca niște apucate de alte alea, ci și poporul maghiar însuși încă nu ține nimica la Kossuth, al cărui cult azi numai Ovreii îl maiusează.

Nu mai cu puțină scârbă s'a întors dela cultul lui Kossuth și reuniunea tinerilor catolici din Budapesta, care și are despărțiminte și în provincie. Aceasta societate nu numai că n'a primit în bibliotecă cărțile istorice ale lui Zimándy, Zelenyák, Szedlák etc. în care Kossuth e redus la adevărata lui valoare, dar s'a angajat ca să-l împartă gratuit la fiecare, care se va înscrie de membru al soc. Portretul lui Kossuth a fost aruncat din localul societății susamintite.

254 falsificatori de vin. Din statistica ce s'a publicat până acum au fost prinși cu ocazia cea mică 254 falsificatori de vinuri.

În atențiunea membrilor congregației dela Lugoș. Din Forotic primim o scrisoare în care se trage luarea aminte a membrilor români din congregația Caras-Severinului asupra stărilor din Forotic, Comoriște și Cherneria, carora notarul pensionat, Iacob Molinu, vrea cu ajutorul nepotului său, actualului notar Mihai Cure și a judeului din Comoriște Dimitrie Moldovan, să le impună cumpărarea caselor sale pentru locuință notarială și cancelarie. Actualele edificii sunt bune încă și pe lângă puțină reparatură se pot folosi vreme mai îndelungată. Pe când casele fostului notar sunt vechi și nu s' decât grajduri și hambare. Prețul lor notarul la hotărât cu 9000 fl. pe care dacă în congregație se va hotărî după voia notarului pensionat, bietul popor sărăcit până dincolo, va trebui să-l plătească. Membrii Români dela Lugoș sunt rugați ca să se opună gheșfăriei ce se face în susamintitele comune.

Foc. Ni se scrie:

În 19 Aprilie a. c. s'a iscat în comuna Chiseteu un foc grosnic, care ajutat și de un vânt, în jumătate de oră a prefăcut în cenușe trei case. Norocul a fost ca cu ajutorul celor două pompe din Chiseteu precum și a celei din Belinț sa putut localiza focul de nu s'e estins mai departe. Asigurată n'a fost nici o casă. Pagubele sunt mari, căci cele trei familii arse au rămas așa zicând în câmp.

Goană împotriva Sêrbilor. Judecătoria cercuală din O-Becse a osândit pe ciobanul Milan Kodici care a rupt steagurile maghiare atârinate pe edificiul școlii sêrbești, la o lună închisoare. Codici e numai de 15 ani. Pe cei ce au fost bănuți că l'ar fi îndemnat încă i-a pedepsit cu câte 300 și 100 fl.

Pictor Român. Ziarul turcesc „Servet” publică următoarele: „Un comitet de inițiativă din Sofia a delegat la București pe dl Kazacoff, ca să propue dlui Bălăcescu, sculptorul român, să se însărcineze cu executarea unui monument în memoria lui Stambuloff, fostul președinte de consiliu al Bulgariei. Dl Bălăcescu a și făcut planul. Pe o coloană de marmoră se înalță bustul bărbatului de stat bulgar și la picioare un leu reprezentând puterea populară. Bustul și leul vor fi de bronz. Monumentul va fi ridicat chiar pe locul în care Stambuloff a fost asasinat. Dl Bălăcescu se va duce la Sofia și de aci, la Milan, unde își are atelierul.”

Reforma calendarului în Rusia. Sfântul sinod al Rusiei a desaprobat reforma calendarului pe care a propus-o comisia astronomică. În hotărâre, sinodul zice că „popor religios nu-și schimbă timpul sărbătorilor”.

Progres culturalo-artistic. Până acum se fura în Ungaria contra ș-felor legii civile. 13 „cetățeni” din Budapesta, probabil pentru — a câștiga țerii cinste, s'au asociat și au făcut statutele conform cărora să jefuiescă orașul: „cetățenii” sunt adică cafe de negustori. Un lucru au uitat: să ceară întărirea statutelor ci au făcut imprudența să peardă o broșură cu „statutele” și astfel să cadă cu toții pe mâna poliției, care a și arestat 12 din — bandă. Al 13-lea, Jakab István, a scăpat însă (și să mai zici căci n-ru 13 este nenorocos!), după cum se crede, e deja la Paris. Și încă în ce chip curios: detectivii tocmai „duceau” pe „asociatul” Knapp Gyula, când aproape de operă întelnesc un fecior elegant. Knapp luă atunci pâlăria din cap și își șterse fruntea. Acesta era semnul: „E primejdie mare, fugi” (scrisă în statut). Detectivii nu observară însă și probabil nici nu citiseră statutele, așa că n'au pus mâna pe Jakab, ci l'au lăsat de s'a urcat într-o trăsură, și haide la gară!

„Asociația” a jefuit din prăvăliile a o mulțime de mari comercianți. Va fi un proces nostim, care va dovedi că înadever, în fiul lui Arpad este mult spirit de întreprindere.

Mișcare artistică. Joi după amiază cunoscutul deputat și orator maghiar, preotul Hock a ținut o conferință în sala cea mare a primăriei arătând cauzele care au făcut ca între Unguri artelă să fie părăsită, deși poporul maghiar — crede Hock — dispune de un geniu artistic colosal. A căutat apoi să schițeze mișcarea artistică din țeară și dragostea pentru arte ce se manifestă în fiecare oraș unguresc. Face apel și la Ungurii aradani, făcând totodată și apologia *govinismului* patriotic și în artă forța prin care o nație se deșteaptă din somnolență și se susține în mijlocul valorilor duse în urmă.

Hock va întemeia în Arad un „cerc artistic”. Măne se va deschide și o mică expoziție de tablouri.

Public distins a aplaudat cu frenesie pe măiestrul cuvântului.

Foc în Caransebeș. Alaltăieri noapte au ars în Caransebeș 5 case mari și 4 prăvălii. Afară de una, toate au fost asigurate.

Poșta Redacției.

Unui foroticean. Fiind imbulzeală de material nu s'a putut da întregă.

AVIS!

Rugăm pe Domniile abonații cari nu și-au reînnoit încă abonamentul pe al II. Quartal să grăbească a

și-l reînnoie, precum și cei cari sunt în restanță a și-l achita. La din contră suntem nevoiți a le sista expedarea foaiei.

Cu toată stima

Administrația.

Licitațiune minuendă.

Pe baza concludului Ven. Consistor gr. or. român din Arad dto 3/15 Aprilie a. c. Nr. 1784/1899, prin aceasta să escrie concurs de licitațiune minuendă pe lângă oferte închise pentru edificarea internatului diecesan în Beiuș, cu prețul 21.812 fl. 59 cr.

Planul, preliminarul de speșe precum și condițiunile edificării se pot vedea la subscrisul președinte, unde sunt a se trimite și ofertele.

Reflectanții înainte de începerea licitațiunii vor avea să depună sau să asigure ca vadiu 10% din suma preliminară, adică 2182 fl.

Licitațiunea se va ținea în 6 Maiu c. n. a. c. la 11 oare, la școala gr. or. română din Beiuș.

Dat din ședința comitetului parochial, ținută în Beiuș la 22 Aprilie c. n. 1899.

Pentru comitetul parochial.

Demetriu Negrean, Nicolau Diamandi,
președinte. notar ad hoc.

ULTIME ȘTIRI

Dela Tribunal.

Din considerație pentru sărbătorile noastre rëndul de vorbire al advocaților s'a schimbat în procesul Bács et. C-nie, și anume așa fel, că azi vorbește *toată zina* d. Dr. St. C. Pop. apărătorul acușărilor Prodancovici, Kovács și Bognár.

D. Pop a început apărarea la 9 ore și acum, la 12, când punem sub tipar ziarul nostru, continuă a vorbi tot d-sa.

E una din apărările celebre ce s'a auzit vr'o dată la tribunalul din Arad. Logica, știința de drept, căldura și chipul clar de a expune al dlui Pop, face ca să fie lăudat chiar și de adversarii mari și ai lui și ai Românilor peste tot.

Din Dietă.

Budapesta, 28 Aprilie.

Azi s'a terminat discuția generală asupra proiectului de lege despre judecătura Curiei în afaceri electorale, și s'a început îndată discuția pe articli.

În discuția generală, mai ales deputatul partidului catolic-poporal *Kálmán*, preot catolic, a vorbit în mod așa de vehement încât pe alocurea strîni ilaritate. Strigă într'altelă: „Cel ce va vota pentru această lege, e mai mare reu făcător de cât un pungaș ordinar”.

În urma unor cuvinte preschimbate cu deputatul Ovreu *Visontai* (mai înainte *Weichselsaft*), *Kálmán* ceti din biblie câteva strofe de psalmi în limba ovreiască; ear' vorbirea și-o sîrși cu strigătul:

„Naiba să vă ia pe toți cu paragraful amvonului cu tot!”

Hohenwarth!

Viena, 28 Aprilie.

M. Sa a dat de știre veduvel în cetatulul din viață conte Hohenwarth, că va asista la înmormântarea fostului ei bărbat.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
Redactor responsabil Ioan Răssu Ștrianu

Preluare de cafea

Am onoare a aduce la cunoștința Onoratului public român din Arad și jur, că am preluat

CAFENEAUA GARAI

din str. Stului Pavel.

Ca vechiu cafegiu, îmi voi da silința, ca să îndestulesc On. mușterii cu tot soiul de beuturi excelente de cafea, cu cafelele cele mai curate.

Localul l'am aranjat din nou, conform cerințelor moderne, așa că ori-ce societate se poate afla bine în cafeaua mea.

Sale separate

stau la dispoziția On. public precum și biliarde moderne.

— Musică românească —

Serviciul cel mai prompt și mai culant, despre ce garantează trecutul meu, ca fost antreprenor al hotelului Nader (Palatin).

Rugându-mă de binevoitorul sprijin al On. Public român din Arad și jur

316 1—3

mă recomand

SINGER BERTI.

Primire de prăvălie (Dughian)

Aduc la cunoștința On. public, că am primit prăvălia de manufactură și confecțiune de modă pentru domni și dame precum și de revenzi pentru preoți dela Dl Iuliu Derestye care se bucură de cea mai bună reputațiune prin renumele ce și-l'a câștigat în timp de 10 ani dela existența sa în Arad, și o voi conduce mai departe sub firma:

SCHLESINGER LIPÓT

mai nainte Iuliu Derestye.

În urma experiențelor mele precum și bunelor relațiuni și legături cu diferite fabrici mă pun în plăcuta pozițiune a putea servi Onorata mea clientelă cu cele mai bune lucruri și mai ieftine

Totodată îmi iau voe a aduce la cunoștința p. t. domni protopopi și preoți că cu lucrarea a tot felul de odăjdii bisericesti prapore, reverenzi etc, am însărcinat pe dl Adamovits Dragolin cu conducerea lucrătoarei pe care am mărit-o, eară prețurile le-am scăzut.

Brăne dela 5 fl, până la 5 fl. 50 cr. Reverenzi dela 20—30 fl. se pot comanda la mine din stofă de cea mai bună calitate. Pentru cea mai bună croială primesc răspunderea.

Rugând On. public pentru binevoitorul seu sprijin semnez cu distinsă stimă

Schlesinger Lipót

mai nainte

Iuliu Derestye

321 1—1

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

OPURI ȘI BROȘURI

Strada Anlech Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului”

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.

Strada Anlech Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLIOBET

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre ale